

Klub Przyrodników

ul. 1 Maja 22, 66-200-Świebodzin
Konto: BZ WBK SA o/Świebodzin nr 28 1090 1593 0000 0001 0243 0645
tel./fax 068 3828236, e-mail: kp@kp.org.pl, <http://www.kp.org.pl>

Świebodzin, 16 grudnia 2008 r.

**Regionalna Dyrekcja
Lasów Państwowych w Szczecinku
oraz
Nadleśniczy Nadleśnictwa Tychowo**

W związku z procesem urządzania lasu nadleśnictwa Tychowo, Klub Przyrodników przedkłada następujące uwagi i sugestie:

1. Uprzejmie przypominamy, że projekt planu urządzania lasu musi być poddany ocenie wpływu planu na obszary Natura 2000. Obowiązek ten wynika z art. 6(3) Dyrektywy 92/43/EWG UE, a także z art. 40 ustawy Prawo Ochrony Środowiska.
2. Uważamy za konieczne wprowadzenie do opisów taksacyjnych poszczególnych pododdziałów informacji o ich objęciu formami ochrony przyrody, w tym ustanowionymi obszarami Natura 2000.
3. Wnosimy o wprowadzenie do opisów taksacyjnych poszczególnych wydzieleni informacji o zidentyfikowaniu w wydzieleniach występowania poszczególnych typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków Natura 2000 (tj. o wprowadzenie do opisu taksacyjnego wyników powszechnej inwentaryzacji przyrodniczej przeprowadzonej w nadleśnictwie w 2007 r.). Informacja ta jest ważna dla ochrony tych siedlisk i gatunków, w związku z czym powinna być łatwo dostępna dla użytkowników planu urządzania.
4. Wnosimy o przyjęcie i wdrożenie w planie urządzania lasu następujących zasad gospodarowania w siedlisku przyrodniczym 9110 i 9130 (żyzne i kwaśne buczyny):
 - Najcenniejsze i najlepiej zachowane przykłady siedliska przyrodniczego wyłączyć z użytkowania i chronić jako „powierzchnie referencyjne”. Wyłączyć z użytkowania płaty na stromych zboczach i płaty przylegające do cieków, strumieni i źródlisk)
 - Pozostałe mogą być zagospodarowane jak dotychczas, rębnią częściową, ale ze wzmożoną troską o zachowanie i odtworzenie zasobów rozkładającego się drewna oraz o zachowanie nienaruszonych fragmentów starych drzewostanów. W każdym cięciu rębnym pozostawiać konsekwentnie na przyszłe pokolenie 5% drzewostanu lecz nie mniej niż 0,5 ha w postaci zwartej fragmentu. Pozostawiać drzewa zamierające i martwe, tak by

osiągnąć zasoby rozkładającego się drewna w wysokości co najmniej 10% dojrzałego drzewostanu.

- Planując cięcia rębne, dbać by w ich wyniku nie pogorszyła się „struktura stanu ochrony” buczyn w skali nadleśnictwa ani nie zmniejszył się udział drzewostanów ponad 100-letnich.
 - Dopuścić na LMśw docelowy skład gatunkowy drzewostanów w postaci czysto Bk, co najwyżej z domieszką Dbb i stosować go konsekwentnie do kwaśnych buczyn. Nie wprowadzać w odnowieniach sosny. Nie wprowadzać dęba na gniazdach.
 - W przypadku płatów zniekształconych z I piętrzem sosnowym, przebudowywać w kierunku unaturalnienia cięciami trzebieżowymi lub RbIIa wyprowadzając II piętro (nie stosować natomiast cięcia zupełnego w rębni IIIa).
 - Nie wprowadzać daglezi, dębu czerwonego, modrzewia, świerka i innych gatunków geograficznie obcych.
 - Stopniowo eliminować „zniekształcenia” ,np. usuwać sosnę i gatunki geograficznie obce w cięciach trzebieżowych
5. Wnosimy o i wdrożenie w planie urządzenia lasu następujących zasad gospodarowania w siedlisku przyrodniczym 9190 (kwaśne dąbrowy):
- Najcenniejsze i najlepiej zachowane przykłady siedliska przyrodniczego wyłączyć z użytkowania i chronić jako „powierzchnie referencyjne”.
 - Pozostałe mogą być zagospodarowane różnymi rodzajami rębni, ale z założeniem hodowli drzewostanu dębowego oraz o zachowanie i odtworzenie zasobów rozkładającego się drewna oraz zachowanie nienaruszonych fragmentów starych drzewostanów. W każdym cięciu rębnym pozostawiać konsekwentnie na przyszłe pokolenie 10% drzewostanu lecz nie mniej niż 0,5 ha w postaci zwartej fragmentu. Pozostawiać drzewa zamierające i martwe, tak by osiągnąć zasoby rozkładającego się drewna w wysokości co najmniej 5% dojrzałego drzewostanu.
 - Dopuścić typ gospodarczy drzewostanu czysto Dbb oraz Bk-Dbb i konsekwentnie stosować go do kwaśnych buczyn. Hodować drzewostany dębowe co najwyżej z domieszką sosny.
 - W przypadku płatów zniekształconych z I piętrzem sosnowym, przebudowywać w kierunku unaturalnienia cięciami trzebieżowymi lub Rb IIa, wyprowadzając II piętro (nie stosować natomiast cięcia zupełnego w rębni IIIa).
 - Nie wprowadzać dębu czerwonego, modrzewia, daglezi, świerka i innych gatunków geograficznie obcych.
 - Stopniowo eliminować „zniekształcenia” ,np. usuwać sosnę i gatunki geograficznie obce w cięciach trzebieżowych.
6. Wnosimy o i wdrożenie w planie urządzenia lasu następujących zasad gospodarowania w siedlisku przyrodniczym 91E0 (łęgi jesionowo-olszowe):
- Najcenniejsze i najlepiej zachowane przykłady siedliska przyrodniczego wyłączyć z użytkowania i chronić jako „powierzchnie referencyjne”,
 - Wyłączyć z użytkowania wszystkie „łęgi źródliskowe”, związane z wpływami i wsięgami wód podziemnych,
 - Wykluczyć użytkowanie rębnią zupełną (I).
 - Pozostałe płaty mogą być zagospodarowane rębniami złożonymi, ale ze wzmoczoną troską o zachowanie i odtworzenie zasobów rozkładającego się drewna oraz o zachowanie nienaruszonych fragmentów starych drzewostanów. W każdym cięciu rębnym pozostawiać konsekwentnie na przyszłe pokolenie 5% drzewostanu lecz nie mniej niż 0,5 ha w postaci zwartej fragmentu. Pozostawiać drzewa zamierające i martwe, tak by osiągnąć zasoby rozkładającego się drewna w wysokości co najmniej 10% dojrzałego drzewostanu.
 - Planując cięcia rębne, dbać by w ich wyniku nie pogorszyła się „struktura stanu ochrony” łęgów w skali nadleśnictwa ani nie zmniejszył się udział drzewostanów ponad 100-letnich.

- Jeżeli w drzewostanie występuje jesion, wiąz, dąb, zachować udział tych gatunków także w odnowieniach.
 - Eliminować gatunki obcego pochodzenia (np. topola kanadyjska; dotyczy także warstwy krzewów).
 - Tolerować lokalne zabagnianie się z naturalnych przyczyn, tolerować działalność bobrów.
 - W przypadku łągów źródłiskowych, koniecznie wyłączyć je z użytkowania, a także w sąsiadujących drzewostanach nie wykonywać cięć zupełnych na odległość 2 wysokości drzewostanu od skraju łągi źródłiskowego.
7. Dla drzewostanów zidentyfikowanych jako siedlisko przyrodnicze 9160 wnosimy, by w znacznym stopniu rozważyć ich wyłączenie z użytkowania (wyłączenie grądów na stromych zboczach i płatów przylegających do cieków, strumieni i źródlisk), a w pozostałym zakresie przyjąć zasady jak dla buczyn.
8. Wnosimy, by nie planować wskazówek gospodarczych w proponowanych rezerwach przyrody.
9. Wnioskujemy o wyznaczenie „ostoi ksylobiontów”, na wzór rozwiązań zastosowanych w RDLP Piła, Poznań, Zielona Góra i Szczecin, a także w Nadleśnictwie Szczecinek.
10. Wnosimy o wyraźne zapisanie zasady pozostawiania w każdych cięciach rębnych co najmniej 5% drzewostanu; także w rębniach częściowych i stopniowych.
11. Do przesłanego projektu Programu Ochrony Przyrody mamy następujące uwagi szczegółowe:
- a) *„Ze względów formalno-prawnych z listy użytków ekologicznych powinny być skreślone pododdziały 141f, 142b, 261h, 281x, które zaliczone były do lasów”.*
Wnosimy o wykreślenie z POP zapisu. Nie ma żadnych względów formalno-prawnych które uniemożliwiają objęcie gruntu Ls ochroną w ramach użytku ekologicznego, ani ujęcie go w ewidencji gruntów jako E-Ls. Istnieje zalecenie DGLP, by starać się nie uznawać gruntów leśnych za użytki ekologiczne, ale jest to tylko stanowisko, nie wynikające z konkretnej podstawy prawnej. Nie może to w żadnym razie być podstawa do „skreślenia” powierzchni uznanej za użytek ekologiczny
 - b) *„Pełna lista gatunków chronionych i rzadkich, występujących na terenie Nadleśnictwa Tychowo nie jest znana ze względu na brak specjalistycznych opracowań florystycznych i faunistycznych, obejmujących całą powierzchnię Nadleśnictwa”*
W jaki więc sposób nadleśnictwo zapewnia realizację ochrony gatunkowej roślin, grzybów i zwierząt? Wydaje się konieczne, by uzupełnić wiedzę w brakującym zakresie.
 - c) Lista roślin chronionych - *„pięć gatunków roślin wymaga ochrony czynnej ...”*
Jakie są potrzeby ochronne konkretnych stanowisk tych gatunków na terenie nadleśnictwa? Jeżeli są potrzebne zabiegi ochrony czynnej, to powinny być wyraźnie zaplanowane i zapisane w POP!
 - d) Lista zwierząt chronionych -
Jakie są potrzeby ochronne konkretnych stanowisk tych gatunków – zwłaszcza zwierząt „wymagających ochrony czynnej” - na terenie nadleśnictwa? Jeżeli są potrzebne zabiegi ochrony czynnej, to powinny być wyraźnie zaplanowane i zapisane w POP!
 - e) Obszary funkcjonalne żurawia, bielika, bociana czarnego
Proponujemy opisanie, co dokładnie rozumie się jako te obszary i wg jakich kryteriów zaliczono do nich powierzchnię. Proponujemy wyraźne zapisanie, czy i jakie

konkretnie wymogi ochrony będą stosowane w tych obszarach dla zachowania populacji i siedliska w/w gatunków we właściwym stanie ochrony.

- f) *„Zalecenia ochronne w stosunku do stanowisk roślin i zwierząt objętych ochroną gatunkową skupiać się powinny na prowadzeniu prawidłowej gospodarki leśnej na podstawach ekologicznych oraz proekologicznym współdziałaniu Nadleśnictwa z lokalnymi władzami administracji rządowej i samorządowej”*
Zapis jest zdecydowanie niewystarczający. Gospodarka leśna na podstawach ekologicznych niekoniecznie gwarantuje zachowanie siedlisk i stanowisk gatunków chronionych we właściwym stanie ochrony.
- g) Obszary Natura 2000 na terenie Nadleśnictwa nie są „proponowane” ani „potencjalne”, ale istniejące. Dotyczy to również obszarów siedliskowych. Obszar Natura 2000 „Dolina Radwi, Chocieli i Chotli” został zatwierdzony 12.12.2008 przez Komisję Europejską. Tym samym uzyskał on status Obszaru Mającego Znaczenie dla Wspólnoty. Oba obszary siedliskowe mają obecnie taki status, czyli - w świetle nowelizacji ustawy o ochronie przyrody jaka obowiązuje od 15.11.2008 – są pełnoprawnymi, istniejącymi obszarami Natura 2000 (nie jest do tego wymagane rozporządzenie Ministra Środowiska).
- h) Jaki jest stan ochrony poszczególnych przedmiotów ochrony w obszarach Natura 2000 na terenie nadleśnictwa? W POP wymieniono te przedmioty ochrony, ale nie skomentowano, czy są w stanie właściwym, czy też nie. A przecież od tego zależy konieczność ewentualnego podjęcia szczególnych działań ochronnych. Sugerujemy uzupełnienie informacji w POP.
- i) *„Planuje się ponadto utworzyć małą retencję na terenach dawnych stawów rybnych, w obrębie Tychowo, w oddz. 220 k,m, 221k,l, 222 l,m, 223w,x, 224d, 233a,b, 192a,b,d, 193a,o, 194b,f,h, 30g, 31a. Realizacja zadania wpłynie na zwiększenie zasobów wodnych Nadleśnictwa, odbudowę zdegradowanych siedlisk nieleśnych, przywrócenie właściwych stosunków wodnych. Budowa zbiornika retencyjnego wpłynie korzystnie na różnorodność biologiczną przez uwilgotnienie siedlisk, a renaturalizacja obszarów wodno-błotnych pozwoli na właściwe wykształcenie zagrożonych siedlisk przyrodniczych”*
Sugerujemy indywidualną ocenę każdego z powyższych zamierzeń, dokonaną we współpracy z przyrodnikami. Zamiany realizacji małej retencji zasługują na uznanie, ale na terenie Nadleśnictwa Tychowo istnieje podwyższone niebezpieczeństwo konfliktu zamierzeń retencyjnych z walorami przyrodniczymi.
- j) Jak w Inwentaryzacji Przyrodniczej’2007 został oceniony stan „naturowych” siedlisk przyrodniczych? Jak zostały ocenione zasoby starych drzew oraz martwego drewna w leśnych siedliskach przyrodniczych? Jakie wnioski dla ochrony zasobów tych siedlisk z tego wynikają? Sugerujemy odpowiednie uzupełnienie POP.
- k) Wątpliwości budzi stwierdzenie na terenie nadleśnictwa „nadmorskich kwaśnych dąbrów” (9190-1; *Betulo-Quercetum*). Wydaje się raczej, że jest to wynik niewłaściwej weryfikacji wyszukania automatycznego podczas inwentaryzacji’2007.
- l) *„Melioracje odwadniające powinny być ograniczone do niezbędnego minimum”*
A co to jest „niezbędne minimum”? Nie wydaje się, by prowadzenie melioracji odwadniających w tym nadleśnictwie było w ogóle zasadne.
- m) *„Nie można zalesiać tych łąk i pastwisk, które mają kluczowe znaczenie przyrodnicze”*
Generalna Dyrekcja Lasów Państwowych deklaruje przecież, że łąki i pastwiska w ogóle nie są zalesiane!

- n) Zalecenia dotyczące siedlisk przyrodniczych Natura 2000 rozwinąć i rozbudować (załączamy nasze rozwinięte propozycje); w szczególności wymagają koniecznie uzupełnienia o:
- zapewnienie obecności starych drzewostanów oraz starych i martwych drzew nie tylko w siedlisku 9130, ale i w innych siedliskach leśnych,
 - nakaz ochrony strefy okalającej cenne ekosystemy nieleśne (w szczególności torfowiska), co najmniej na odległość 2 wysokości drzewostanu,
 - nakaz ochrony wszelkich wpływów i wysięków wód podziemnych oraz strefy bezpośrednio okalającej (w tym wyłączyć z użytkowania łągi i olsy źródłiskowe),
- o) Szczególną uwagę zwrócić na konieczność czynnej ochrony wilgotnych wrzosowisk z wrzoścem bagiennym – zaplanować i zapisać konkretne zabiegi w konkretnych wydzieleniach, jakie są do tego potrzebne (usuwanie nalotów drzew). Podać w POP lokalizację i niezbędny rozmiar zabiegów.